

Transskription af:
Alletiders Fest
S1E4. Struensees sidste fest

Værter: Julie Ralund og Thomas Klinkby

Medvirkende: Historiker Asser Amdisen og huskok Birgitte Kampmann

Lyd og redigering: Gustav Niepoort

Redaktør: Troels Donnerborg

Intro: Du lytter til en podcast fra Nationalmuseets mediehus, Vores tid.

Thomas Klinkby: Så for den, Julie. Vi er rejst godt og vel 260 år tilbage i tiden. Vi skal til fest i 1772.

Julie Ralund: Ja! Og jeg... Hvem er det, der taler til mig? Jeg synes ikke, jeg kan kende dig, Thomas.

Thomas Klinkby: Jeg har måske på. Ja, ja, vi skal til Maskarade. Det er derfor. Så har jeg lidt for øjnene.

Julie Ralund: Ja. Jamen, jeg synes også du...

Thomas Klinkby: Nu kan du ikke se, hvem jeg. Nu kan du se hvem jeg er.

Julie Ralund: Præcis, Oo det er én stor pointe i det, vi skal ind til nu, fordi man kunne gemme sig. Men man vidste måske alligevel godt, hvem det var. Men der var en pointe i, at man lod som om.

Thomas Klinkby: Og så er det ikke en hvilken som helst fest, vi skal til. Vi skal ikke bare til en fest. Vi skal til et stykke danmarkshistorie, et dramatisk stykke danmarkshistorie og inde på den anden side af introen, der venter vores vært for i dag.

Julie Ralund: Det gør han. Det her er aftenen, hvor at et begyndende statskup går i gang. Men allerførst skal vi lige ind og have det sjovt, fordi...

Thomas Klinkby: Ja, for det ved vi slet ikke endnu.

Julie Ralund: Nej.

Thomas Klinkby: Mit navn er Thomas Klinkby.

Julie Ralund: Og jeg hedder Julie Ralund, og du lytter til Alletiders fest, hvor vi hver gang inviterer dig til en ny fest i historien.

Thomas Klinkby: Vi kommer til at smage på fortiden og høre historien, så det næsten er som at være der selv.

Julie Ralund: Og i dag skal vi til maskebal. Vi skal til det maskebal, som blev Struensees sidste, og det skal vi sammen med historiefortæller og forfatter Asser Amdisen. Hej Asser.

Asser Amdisen: Hej.

Thomas Klinkby: Vi er i 1972, i januar måned den 16. Januar. Det er skide koldt i København, hvor vi befinder os. Hvor er vi mere præcist, Asser?

Asser Amdisen: Vi er ude ved Christiansborg Slot, det kæmpestore palæ. Ikke som det lille tøse-Christiansborg, som det vi har i dag, men det store udgave bygget af Christian den Sjette inde på Slotsholmen. Og der står vi så lige udenfor og kan se hele slottet er lyst op, og fra hele København strømmer overklassen til i vogne og til fods.

Thomas Klinkby: Hvem har inviteret til denne maskerade, hvor vi befinder os?

Asser Amdisen: Det har kongen, Christian den Syvende. Han er mest kendt for at være bindegal. Men, men han han. Han var nu altid god for en god fest også, og det er ham, der har inviteret til maskebal, som man kalder det. På det tidspunkt var han inviteret alle, der kunne krybe og gå i københavnsk overklasse.

Thomas Klinkby: Og så er det jo, som vi har mere end antydnet, en ganske særlig historisk begivenhed, og vi har kilder på, hvad der faktisk skete til til denne her fest.

Asser Amdisen: Masser og mange af dem indbyrdes modstridende. Så det er en fest for en historiker.

Julie Ralund: Haha.

Thomas Klinkby: Og jeg ved, du faktisk også har, derhjemme godt nok, billetten liggende fra dengang.

Asser Amdisen: ja, det er en fotokopi. Den originale ligger på Frederiksborg, men det er rigtig, jeg har fundet sådan en lille lille seddel. Den ligner nærmest et plastikkort vi har, et sygesikringskort eller sådan noget, ikke, og så er det brunt. Og så er der skrevet på, at man skal møde på det tidspunkt på dette sted. Og så er navnet skrevet ind med med blækpen på på dem der nu kommer, sådan en har de altså haft med...

Julie Ralund: Så man har været inde at købe en billet, stillet sig i kø eller hvad har man gjort?

Asser Amdisen: Man har fået den tilsendt. Det vil sige, at man har ladet sin tjener afhente den.

Thomas Klinkby: Og det er ikke for alle og enhver.

Julie Ralund: Hvem er har egentlig til denne her fest? Hvem afholder den? Hvad er det, der foregår?

Asser Amdisen: Og det, der gør den historisk interessant, kan man sige Er jo det her med, at det er Struensee og Caroline Mathildes sidste aften ved magten cirka to år før der har Struensee og Caroline Mathilde rottet sig sammen og sat kongen under administration.

Julie Ralund: Caroline Mathilde er gift med Christian den Syvende.

Asser Amdisen: Ja, det er dronningen, ikke, og hun har så en affære med Struensee. De er alle meget optaget af. I virkeligheden er ikke så vigtigt. Hovedsagen er, at hun har et samarbejde med Struensee om at overtage den politiske magt i landet og sørge for at gennemføre et reformprogram, som har været ret voldsomt i denne periode. Og de er ikke specielt populære. Hæren kan ikke lide dem, kongefamilien kan ikke lide dem, embedsmændene kan ikke lide dem. I det hele taget er der

en frygtelig ballade omkring det her og den her aften, det er sådan en måde, hvor de viser sig frem i al deres magt.

Julie Ralund: Hvad er det for nogle reformer, de har indført i Danmark eller København?

Asser Amdisen: Ja, der er mange. Struensee laver omkring 2.000 reformer i løbet af de to år, han er ved magten. Det vil sige, at der bliver knaldet et par stykker ud om dagen, men det er alle mulige ting. Noget af det handler om hæren, som ikke længere bliver sat på angrebsfod. Den skal være defensiv i stedet for. Det er noget af det handler om, at landbruget skal reformeres. Universiteterne skal reformeres, så alle ligegyldigt hvad de er født som kan få lov til at komme ind. Andre ting er økonomiske reformer, som for eksempel at man fyrer halvdelen af alle embedsmænd og fjerner alle pensioner.

Julie Ralund: Jeg skulle til at sige, at det lyder næsten som i dag med, at alt skal reformeres, for...

Asser Amdisen: Fuldstændig, og det er meget det samme. Det her er et reformprogram, der går ud på overordnet set at gøre staten til en maskine, som man ved, hvordan opfører sig, og som i alt væsentligt blander sig så meget som muligt uden for almindelige menneskers liv, som man kan få lov til at søge lykken på den måde som enhver mand. Og her mener jeg faktisk mand, ikke menneske. Men enhver mand har mulighed for at søge lykken, som de nu synes.

Thomas Klinkby: Det er der mange, der burde være glade for, men formentlig ikke dem, der er med til denne fest. Og vi er så en del af overklassen, leger vi i dag Julie og mig selv. Og rent faktisk sidder vi her med masker på og parykker, en tidssvarende paryk og på at beskrive det. Julie sidder jo ved siden af mig og har en meget flot grå krøllet paryk på med sådan nogle små guirlander ned over skuldrene og du ser faktisk meget yndig ud. Flot paryk. Jeg har, jeg har også paryk på.

Julie Ralund: Din er en lillebitte smule mere en rodet affære.

Thomas Klinkby: God titel til en film i øvrigt.

Julie Ralund: Haha, præcis. Det er noget med noget... Du har i hvert fald en hestehale og så er den kort foran hvid. Ja, men altså hvordan? Hvordan tror du man... Men hvis Thomas's paryk har set sådan ud? Hvad så?

Asser Amdisen: Så var hans tjener død en langsom og smertefuld død. Virkeligheden er jo, at når vi tager paryk på i dag eller at klæder os ud, så må det gerne være sådan et sjovt hvorimod at udklædninger dengang. Det var sgu for alvor, og det var parykkerne også. Det var den måde man viste, hvor fin man var og hvor rig man var og derfor så det der, det havde givet ballade.

Thomas Klinkby: Og er vi i et stort rum. Og det er her festen er?

Asser Amdisen: Nej det er flere forskellige rum. Når man kommer ind, så er der sådan et hvad skal man sige, men man bevæger sig ind gennem et filmsetup. Kan man forestille sig, hvor man bevæger sig fra scene til scene, og jo længere inde man er, jo længere er man inde i festens centrum, ikke. Så når man kommer ind, så det første rum, som man sådan møder. Det er et ballroom, hvor folk de står og drikker vin og så er der musik og der bliver danset ind i dette rum. Så kan man komme en tand længere ind, så kommer man indtil til til der, hvor der bliver spillet hasard og hvor der foregår, og så kan man komme længere ind, hvor man så kommer helt ind til kongen og de omkring de nærmeste omkring det. Og der er der lidt mere. Det er det sådan. Det er ikke alle, der får lov til at dukke op derinde, og der bliver man inviteret ind, hvis man skal ind. Christian den syvendes far, Frederik den femte, det var også derinde han havde sine prostituerede, men det har Christian syvende ikke med, ikke altid i hvert fald.

Julie Ralund: Åh, det er dér, vi skal ind. Vi skal ind i det allerhelligste, kan jeg mærke, Thomas.

Thomas Klinkby: Hvis vi må. Vi kan jo prøve. Vi er i hvert fald i forklædning, så det er ikke sikkert, de kender os. Nej, det er det. Hvad er det for en udklædning, man har på nu? Nu sidder vi her i de parykker, min er så ikke.

Julie Ralund: Jeg synes altså det kradser noget må jeg bare sige. Det må ikke have været særlig sjovt.

Thomas Klinkby: Du skal beholde den på, synes jeg.

Julie Ralund: Ja, jeg skal nok klare den

Thomas Klinkby: Følge historien, og jeg beholder også min ukæmmede paryk på. Men men hvad vores udklædning, det er jo et maskebal, en maskerade, så jeg kommer - jeg er ikke klædt ud som cowboyder. Det vil på alle måder være helt forkert. Men men jeg har gjort noget ud af det eller hvad er det? Sådan er jeg helt klædt ud i klovnekostume eller et eller andet?

Asser Amdisen: Ja. Det vil altså, de fine mennesker havde, den der... Man... Det udstyr man havde på, var med til at kommunikere hvad det var man lavede, så man kunne være klædt ud som tyrk eller kineser eller som en englænder eller hvad det nu kan være forskellige fra forskellige steder eller eller som et dyr, en løve for eksempel. Men, men, man skal ikke forestille sig det forsøg på at ligne det var mere sådan nogle kunstneriske kreationer på baggrund af, hvordan en løve er eller et eller andet ikke.

Thomas Klinkby: Inspireret af en løve.

Asser Amdisen: Inspireret af. Og så er det allervigtigste, og det har alle mennesker på til maskebal. Det er den her halvmaske, for i virkeligheden er det bare almindelig tøj, så man kan sagtens se. Men halv-masken er sådan en markør, der siger, at nu er jeg klædt ud, og så er der en social konvention, der siger, at selv om man godt kan se hvem det er der inde bag halv masken, så når du have masken på, så lader vi som om vi ikke ved det. Ja, og det gør vi så konsekvent hele tiden.

Julie Ralund: Er det i virkeligheden det, det handler om de her maskerader?

Asser Amdisen: Det handler om netop om det der med at kunne bryde de sociale mønstre. Altså maskeraden som festtype stammer fra begyndelsen af 1700-tallet, hvor man i Italien og senere Frankrig begynder at holde de her store fester, hvor man ligesom kan lave det Carnavalesque. Måske man kan vende tingene på hovedet, så man kan være klædt ud som bondepige, selv om man er højadelig. Og det er både pikant og interessant med sådan nogle, der løber rundt om, og mand kan man... Der kan man være klædt ud som Samson, så kan man være i en eller anden bibelfigur uden alt for meget tøj på og sådan noget, og alt det her, det gør så samtidig. Når det så er sådan, når vi nu har droppet alt det, der er ingen der ved hvem man er, så kan man også gøre alt det, man ikke rigtig må. Så det var også en fest, hvor kvinder kunne tage initiativ til at danse med mændene og måske endda også andet end bare danse. Og det var en fest, hvor man kunne sige sin tale lige hen til den højadelige, som normalt, hvis man mødte ham på gaden, så skulle man bukke og skrabe. Alle disse sociale konventioner var udfordret.

Thomas Klinkby: Er det en hæmmet tid?

Asser Amdisen: Altså, sex er sjovt på det her tidspunkt. Altså man kan sige, at i perioden op til har det været sådan, at der har man skulle læse i Bibelen for at finde ud af hvem... det der med sex... Og der går det jo dybest set ud på, at det skal man gøre så lidt som muligt, og man bliver nødt til at gøre det engang imellem, fordi man skal have børn. Men ellers skal man holde sig fra det. Så sker der det. I begyndelsen af 1700-tallet, at Gud bliver syg eller dør. Det kommer an på, hvem man spørger, men i hvert fald så forsvinder han lidt. Og da det er Gud, der siger, at man ikke må alle de her ting. Så når Hans betydning bliver mindre. Så bliver der ligesom et hul, og det er ikke noget med alle mennesker bare lige pludselig får for frihed. Men overklassen, de får lov til at holde fest, og der sker altså noget i en... det varer vel til slutningen af 1700-tallet. Man kan ikke sætte dato på den slags, men så kommer den bevægelse, der hedder romantikken, som jo så kommer tilbage, og hvor det igen bliver et spørgsmål om kvinder de skal forsøge at holde deres seksualitet for sig selv og ikke rode andre ind i det, og mænd skal forsøge at erobre dem og alt det her, så man kan sige, der er et lille hul i seksualmoral på det her tidspunkt, som så, som gør det lidt mere festligt og været til fest i 1772, end det ville have været hundrede år siden.

Thomas Klinkby: Har det været sådan en [hore svier] fest?

Asser Amdisen: Nu kommer det til at lyde som om de bare ligger i bunker i hjørnet. Det var lidt mere subtilt end som så.

Thomas Klinkby: jamen jeg er simpelthen i tvivl om, hvordan jeg skal opføre mig her, og om jeg skal nippe nogle vindruer eller jeg bare skal af med bukserne. Altså hvad gør jeg?

Asser Amdisen: Du skal holde bukserne på, både under optagelsen og når vi er til festen.

Thomas Klinkby: Noteret.

Asser Amdisen: Men det er klart, at der kan godt være lagt op til noget, og vi ved jo, at sommetider så mødes folk et sted, men det er meget koket altsammen, så der er ikke nogen åbenlyse... Det er sådan noget med hemmelige møder bag en søjle og i en kælder, og hvad man nu kan finde på og ting af sager. Men det er ikke åbenlyst i den forstand andet end som så, at der jo har været, hvad skal man sige. Den kvindelige barm er i den grad placeret i øjenhøjde i de kjoler, som man har på på det her tidspunkt.

Julie Ralund: Man har også en berømt historie om Caroline Mathilde til et maskerade et par år tidligere, ikke?

Asser Amdisen: Er det 1769? Der er hun... Der er en maskerade på hofbal, og da hun kun er klædt ud som tyrk, og det vil sige, at hun har turban på og selvfølgelig med parykken under sig. Og så har hun almindelig kvindelige udklædningstøj, især for Caroline Mathildes vedkommende. Der gælder det, at hun havde var strammet ret godt op. Hun var ikke noget, hun var ikke nogen sylfide for nu at sige det, som det er. Så hun havde fået korset på, og det var blevet spændt op, så hun hverken kunne det ene eller det andet. Og der beretter hendes kammerpige, at næste dag, da hun kommer hjem, så er der uorden i hendes underbenklæder. Og hvis man forestiller sig, der er ti lag tøj udenpå og derefter et korset, der nærmest er sat fast med hængelås, og så er der undertøjet inde bagefter. Hvis der går uorden i det, så har man altså haft det hele af, og der kommer hun altså stavrede hjem halvberuset dagen efter, og der er der mange der siger det må være der, hun har mødt Struensee, men det er det ikke, for han er ikke i København på det her tidspunkt, så hun har mødt nogen.

Julie Ralund: Og han har haft det sjovt.

Asser Amdisen: Formodentligt

Asser Amdisen: Det kan man jo strengt taget ikke vide.

Julie Ralund: Det kan man ikke vide, nej.

Thomas Klinkby: Senere møder hun Struensee. Jeg synes lige, vi skal skal skåle for hans hans flid, 2.000 reformer og 10 underbenklæder hos Caroline Mathilde. Det er meget at komme igennem. Flot gået Struensee.

Julie Ralund: Skål i to!

Thomas Klinkby: Skål! Der er blevet skænket, hvad der grangiveligt ligner rødvin oppe i glassene. Skål!

Julie Ralund: Mm. Har det været det, man drak?

Thomas Klinkby: Ah det er rødvin.

Asser Amdisen: Ja, det har det været. Måske kunne man også have fået noget sherry eller portvin eller en eller anden form for hedvin. Det kunne godt have været med også, men som hovedregel, så er det rødvin, og det er meget rødvin. Til gengæld er det på fransk manér. Det vil sige, at det her med 13-14 procents rødvin, det har det ikke nødvendigvis været. Der har været blandet vand i, og man har haft lidt tyndere varianter, så man har skulle drikke pænt igennem for at få en brandert med sig hjem. Og det var de dygtige til, så det er lykkedes for de fleste af.

Thomas Klinkby: Vi er midt i festen, fordi mens vi går og ikke aner uråd. Struensee og Mathilde aner ikke uråd. Så er der i tiden op til blevet smedet nogle rænker. Hvem og hvem er aktørerne i det? Og hvad er det, de går og tænker, og hvordan de har det?

Asser Amdisen: Der er rigtig mange, der er nervøse for denne her Struensees regime, at det går for stærkt. Er der for meget? Men der, hvor det virkelig udløser katastrofen, er i virkeligheden tre ting. Det ene er, at en af hans bedste venner, en mand, der hedder Schack-Rathlou, beder om at få eftergivelse for sit lån. Det er Struensees generelle politik, han hjælper ikke sine venner, han han behandler alle ens, og det bliver denne her ven skidesur over. Det er den første ting, der sker. Den anden ting, der sker, det er, at Struensee han reducerer militæruddgifterne til cirka tyve procent af hvad det var før, og det står altså på side ét i håndbogen for diktatorer. Lad være med at skære ned på militæret, for hvis de bliver sure, så kan de gøre rigtig meget skade. Det har han ikke gjort. Den tredje ting er, og det er i virkeligheden nok det, han udløser. Det er, at han har skåret i Juliane Marie, altså enkedronningen. Det er hende, der er hovedaktørerne i det her. Hendes apanage, altså hvor mange penge hun får. Så hende og hendes associerede, Guldberg har ligesom taget det rigtig ilde op, og det helt afgørende moment det havde ikke noget med det at gøre. Det handler om, at en måned tidligere, midt under julefesten, der gik de københavnske borgerfruer rundt og drak julen ind.

Og det her det, før man fik te og kaffe, så man drak snaps, når man gik rundt. Og efterhånden som de her madammer er gået fra hus til hus i København, så er de blevet mere og mere pløret til. Og der har det selvfølgelig været det der gjaldt om at kunne fortælle de fedeste historier, og en af dem, der fortæller de fede historie er Madam Ørslev og Madam Ørslev, det er dronningens jordemoder og jordmødre det er dem, der tager sig alle de dele af kvindekroppen, der befinder sig under halsen og over knæene, fordi der skulle læger der alle sammen var mænd jo altså ikke komme. Så hun tilser hende jævnlige og fører dagbog over hendes menstruationer. Hun fortæller, at Caroline Mathilde er gravid igen, og det er det der, der står lige pludselig... Så denne kongefamilie, en ting er at have en kvindelig, måske uægte arving, men hvis nu der kommer en dreng, så kan man jo risikere endda at have en konge, som har en forkert far. Det har man sgu nok haft før, men det er første gang, man ligesom er blevet advaret om det, og derfor er det med til at ildevarslende det hele, så embedsmændene er sure, fordi der blev skåret i militæret er sure, dronningen er sur. Og så samtidig så ligger der det der rygter. Måske får vi en ny kronprins, som så oven i købet er Struensees søn.

Julie Ralund: Og nu siger du dronningen, det er jo enkedronning Juliane Marie, som ligesom også er portrætteret som en værre en, og det er hun også.

Asser Amdisen: Hun er virkelig en usympatisk kvinde. Hun er nemlig et kvindemenneske, som for det første tillader sig at blive gammel. Altså heltinder de dør altid når de femogtyve. For det andet, så blander hun sig i politik, og det skal kvinder heller ikke gøre. Og for det tredje er hun så hun tysker, hvilket der i slutningen af 1800 tallet, da historien blev skrevet. Der var intet ved Juliane. I virkeligheden er hun nok en af dem, der bliver dømt hårdest i historien, så måske ikke burde være gøre det. Men altså, hun har heller ikke en helterolle. Det er hende, der laver alt balladen.

Julie Ralund: Fordi hun har været stedmor til Christian den Syvende, og vil egentlig gerne, hvad, have sin egen søn på tronen?

Asser Amdisen: Hun har en søn, arveprins Frederik, som kunne være et godt bud. Sagen er den, at Christian den Syvende er bindegale og også sygelig, så han kan hurtigt falde fra, vi er jeg på et tidspunkt, hvor hvor hospitaler ikke rigtig virker, så man dør nemt. Og så er der en kronprins, altså en søn, som Caroline Mathilde og Christian den Syvende har fået. Han er så tudegrim, at han kan kun være kongelig, men han er også sygelig, så der er en ret god chance for, han også kradser af. Og så tredje led. Det er så altså Juliane Maries søn, så hun har ikke lyst til at få afbrudt arvefølgen af en eller anden Struenseebastard midt i det hele.

Thomas Klinkby: Men der er sådan en krudttønde af forskellige planer, som ligger og ulmer under den her Maskarade, det maskebal, vi er til. Hvad sker der så? Der bliver faktisk udløst.

Asser Amdisen: Det første der sker, er, at Caroline Mathilde skal i seng. Hun skal op og sove, og så går Struensee med hende op. Og da, når han fortæller det, så bliver folk sikker 'hey så skal de sikkert op af...'. Det skal de ikke. Caroline Mathilde er blevet afhængig af laudanum, som er et opiumspræparat, som bliver brugt relativt meget. Men man både ryger opium på det tidspunkt, men ofte så får man nogle små, milk og the poppy, hedder det i amerikanske serier, som er sådan et

valmueekstrakt, som man drikker, så kan man blive bedøvet. Caroline Mathilde er begyndt at bruge det her, fordi hun havde morgenkvalme i forbindelse med sin graviditeter og opium tager morgenkvalme og bevidstheden og en frygtelig masse andre ting, når de nu er i gang. Så det virker faktisk, ikke. Jeg tror, moderne børnelæger vil måske nok være lidt skeptiske over for konsekvenserne for børnene, men det vidste man ikke noget om dengang. Så hun har altså fået det der, og det skal hun have hver aften, før hun skal sove. Og det er det, Struensee går med op for at give hende. Hvis man drikker for meget det der, så kradser man af. Og det ved Struensee som læge udmærket godt, så han ved, hvordan det skal doseres. Så det er det første, der sker. De går op, og så går han derfra videre hen i sin egen seng. Så kan han nemlig slippe for resten af det der cirkus.

Thomas Klinkby: Måske lige nå et par reformer, inden han falder i søvn.

Asser Amdisen: Formodentlig, altså han er kendt for i hvert fald at arbejde om aftenen. Så begynder han for øvrigt at arbejde næste morgen igen klokken fire. Så han han... Søvn er ikke noget, han bruger så frygteligt meget.

Thomas Klinkby: Så han ligger i sin opiumrus, dø. Og han ligger nu der og tænker store tanker og drømmer store tanker. Hvad skal der så?

Asser Amdisen: Cirka klokken halv fire om natten, så brager Christian den Syvendes dør op, og ind kommer Juliane Marie og en masse af de sammensvorne. De kommer ind og de har et papir med eller en bunke papirer med. Det vigtigste papirer er et, hvor kongen skriver under på, at fra nu af er det Juliane Marie, der har kommandoen og de andre er arrestordre på elleve mennesker rundt omkring i København. Kongen skal vi huske på, at han er rablende vanvittig og for øvrigt også fuld. Og det er klokken halv fire om natten, der vælter der bevæbnede mennesker med med sværd og alt muligt andet ind i hans rum, og så lægger de det papir, han skriver under på alt. Altså havde de lagt et papir, hvor der stod, at nu skulle vi alle sammen rejse til månen, og jeg abdicerer, så havde han også skrevet under på det. Han skriver under på det hele, og så går en arrestationsbølge i gang rundt omkring på slottet. Elleve mennesker bliver arresteret. Først og fremmest er det Struensee, Brandt -hans nærmeste samarbejdspartner, og noget familie. De bliver alle sammen arresteret og ført ud til til Kastellet. Da de på vej derud går Schack-Rathlou, ham der, der ikke fik eftergivet sin gæld. Han brager ind til Caroline Mathilde, som ikke har noget tøj på på dette tidspunkt. Hun er fuld af opium, og hun er i det hele taget forholdsvis omtåget. Hun prøver at løbe ud af en hemmelig gang for at komme op til til kongen og at løse dette problem, men farer vild og kommer til, at hun er helt væk i det her. Så bliver hun tvunget til at klæde sig af foran de her mennesker og soldater. Og for en 1700-tals kvinde, der har det været, det har været. Det har været en rå aften, vil jeg sige, ikke. Derefter bliver hun klædt på igen, ført ned i en vogn, og sammen med sin yngste datter.

Julie Ralund: Hvorfor? Er det bare for at ydmyge hendes, tror du?

Asser Amdisen: Ja, det er fordi altså. Man sover jo ikke nøgen.

Julie Ralund: Nej, nej.

Asser Amdisen: Så hun er jo iklædt nærmest et arsenal, der er lige så stor som det hun havde på til festen, som hun så skal have af igen. Fordi jeg tror det fire eller fem lag natkjoler og så negligé yderst, så man kan se den fjerde natkjole. Det er nemlig lidt kinky, ikke? Så det er det, hun er kendt for negligéer. Men, men men men men, da hun så er blevet udstyret, så kommer hun ned i vognen, og så kører de ellers den cirka seks timer lange tur til Helsingør i...

Julie Ralund: Hvad med børnene? Altså...

Asser Amdisen: Den ældste, den senere Frederik den Sjette. Han bliver taget. Han bliver ført til Frederiksberg Slot og bliver taget ud af driften. Den yngste, Louise Augusta, hende som nogle mener muligvis.

Julie Ralund: Le petit Struensee

Asser Amdisen: Ja, og som da i hvert fald er Caroline Mathildes datter, og hun bliver ført med moderen, fordi hun ammer stadig. Caroline Mathilde er den første danske dronning, der nogensinde har ammet sine børn, så derfor så... og sådan nogle madpakker er svære at få adskilt fra moderen i situationen, så de får, hun får altså lov til at komme med op på slottet og er der oppe, indtil Caroline Mathilde til sidst bliver landsforvist.

Julie Ralund: Så Struensee sidder nu ude på Kastellet. Caroline Mathilde er sammen med den lille baby afsted på vej mod Helsingør, Kronborg.

Asser Amdisen: Ja.

Thomas Klinkby: Og vi er vi gået hjem fra vores fest her.

Asser Amdisen: Festen er sluttet på det her tidspunkt.

Thomas Klinkby: Så jeg vågner op med lidt tømmermænd. Velfortjente. Jeg har tabt en herregård i [ombre], men jeg har... Jeg lod som om jeg var ligeglad. Pyt med det.

Julie Ralund: Så... Du er skidesur haha. Hvis jeg kender til mænd, så vil du vågne på og være rigtig...

Thomas Klinkby: Jeg skide sur. Og Julie er i forbløffende godt humør og jeg kan kun undre mig over, hvad der må være sket om natten dér. Hvornår finder vi så ud af i det bedre borgerskab, hvad der er sket i vores land?

Asser Amdisen: Det sker dagen efter, der begynder at rygtet at brede sig lynhurtigt igen. Husk på, igen, der er mange hundrede tjenere omkring det her også, så det har været. Det har spredt sig som steppeulve i København. Senere på dagen, så bliver Christian den Syvende, som jeg ikke fatter en skid af hvad der foregår, bliver puttet ned i en vogn og bliver kørt grædende gennem byen, mens folkemasserne jubler af ham, fordi nu er kongen jo blevet fri for denne undertrykkelse fra Struensee igen. Det her er et stort teaterstykke, og der er soldater over det hele. Så er der ikke nogen, der har overvejet, om det her måske er rigtigt eller ej. Det har været været voldsomt.

Thomas Klinkby: Men altså, vi skal også lige have slutningen med i hvert fald slutningen på Struensees liv. Hvordan ender det?

Asser Amdisen: Det ender den 28. April 1972 klokken halv elleve, hvor han bliver henrettet ude på Øster Fælled. Det, der i dag er Fælledparken, og der bliver han først for en hukket sine arme af, og derefter lukker man sig ude af. Det går ikke så godt, fordi bøddelen kommer til at drikke snaps om morgenen, så han skal bruge fem hak til at få hovedet af Struensee, og da han dør, kan man faktisk se alle hans ribben nede langs med ryggen. Så det har været sådan lidt kaotisk affære det der. Derefter bliver han sprættet op. Hans indvolde bliver taget ud, puttet i en tønde, og derefter skærer man arme og ben af ham, og så slutter man af med at vise det organ frem, som han har begået sin synd med. Det er jo normalt hånden, fordi det er den, man har gjort noget med. Men lige Struensee, det var jeg sådan set ikke, hverken hånden eller hovedet. Ikke det hoved, i hvert fald, som blev vist frem for en undrende offentlighed i København.

Julie Ralund: Det er simpelthen tissemanden man viser frem?

Asser Amdisen: Det gør de og vifter lidt med den, så alle kan se den. Det har været en relativt original seance, og øjenvidner fortæller også, at på vejen ud var der ligesom fest og glaserede æbler og sådan. Men på vejen hjem, der var de ret tavse. Dem, der kom tilbage.

Thomas Klinkby: Har Julie og jeg, der var med til maskeraden, har vi også stået blandt publikum, tror du?

Asser Amdisen: Stensikkert. Der er... Alle har været der. Man taler om, at der er 25-30.000 mennesker derude i Fælledparken den dag, og det er hele Københavns befolkning med undtagelse af de kongelige. De er der ikke. De holder sig i beredskab, og man er sådan set. Man er bange for et modkup! Så man sidder sådan set og har et flådeskib klar til at kunne stikke af på hvis det... Hvis det går galt. Så den seance har været set af alle, og den er jo også gået over i danmarkshistorien

som værende en brutal henrettelse, som kommer lidt for sent. Den brutalitet er lidt out of sync med samtiden. Men, men men men, men har været... Det har været oplevelsen, så Struensee bliver hakket i småstykker for nu at sige det helt direkte og lagt på hjul og stejle ude på Amerikavej. Hvis nogen af jer har været i Vega, så er det faktisk lige præcis dér, at han har stået. Men, men, men, men, men, det er hans slutning. Så kan man sige, at Caroline Mathilde hun sidder jo imens og oppe i Helsingør. Der er masser af forhandlinger. Den danske regering vil gerne spærre hende inde i Aalborghus, men den engelske konge, han siger, det er mig, der har flest krigsskibe, og det er mig, der bestemmer. Og så siger den danske regering, Det er også rigtigt, det havde vi glemt. Og så får han lov til at få den der dronning udleveret.

Julie Ralund: Som er hans søster.

Asser Amdisen: Som er hans søster. Og så sejler han hende ned og placerer hende i Celle. På det tidspunkt ved alle i hele Europa hun har været utro, og det er på trods af, at der er en fri seksualmoral, så er det ikke noget man siger. Så han pakker hende lidt væk, og der sidder hun nede i tre år, på Slottet i Celle. Og besøger man slottet i dag. Vi kommer derned, så kan man se, at inde i riddersalen... alle andre steder der er det slotshæren og slotsfruen, der står oppe bagved. Men på væggen, bagvæggen, i riddersalen i Celle, der er der to mandshøje portrætter af henholdsvis kronprins Frederik, altså hendes ældste søn, og Louise Augusta af hendes datter. Det var det, der var i hovedet på hende, og det var det eneste, hun tænkte på i flere år efter forsøger hun at få sin storebror med til at invadere Danmark. Og til sidst, nå ja, hvad faen, så kan det være at hun tier stille. Men den kan [kesant], der kommer fra England med beskeden, han dør af kopper kort tid efter ankomsten til Celle, og 14 dage efter, så dør Caroline Mathilde også som ganske ung i 1775. Og det er nok i virkeligheden den eneste årsag til, at det her. Denne her podcast bliver lavet på dansk og ikke på engelsk.

Thomas Klinkby: Så vi var tæt på en engelsk invasion?

Asser Amdisen: Det må man gå ud fra var det, der var blevet... Der er altid mange skridt fra, at kongen siger, at nu invaderer vi, og så til, at invasionen faktisk lykkedes. Men der er ingen tvivl om det var det, der var meningen.

Thomas Klinkby: Men tusind tak fordi vi måtte komme med til denne her Alletiders fest.

Julie Ralund: Jeg vil sige, det var først sjovt, jeg havde det rigtig sjovt først.

Thomas Klinkby: Det var rigtig sjovt. Det der skete bagefter. Det kan diskuteres, om det var alletiders, men det i hvert fald har haft alletiders store betydning.

Julie Ralund: Det har det i hvert fald. Godt sagt, Thomas! Du er så dygtig med ord.

Thomas Klinkby: Jeg skal... Lidt rødvin ind, og så kommer ordene ud. Jeg tager lige lidt mere.

Julie Ralund: Altså tusind tak, fordi, at du tog os med ind i historien og til alletiders fest.

Asser Amdisen: Velbekomme.

Thomas Klinkby: Skål.

Julie Ralund: Skål!

Thomas Klinkby: Næste gang skal vi til julestue på landet med striptease og gramselege. Du er selvfølgelig også inviteret. Serien Alletiders Fest er blevet til med støtte fra William Demant Fonden og produceret af Buddy Buddy for Nationalmuseets mediehus, Vores Tid. Det er Gustav Niepoort som har lavet lyde og musik. Troels Donnerborg er redaktør.

[Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus](#)

[Alletiders Fest S1E4: Struensees sidste fest](#)

Produceret af Buddy Buddy for Vores Tid